VOORTGANGSRAPPORTAGE

september + oktober 2023

HET ONDERSTEUNINGSTEAM
UITHUISPLAATSINGEN TOESLAGENAFFAIRE

Inhoud

Inleiding 2

Cijfers en observaties 3

Aanmeldingen 3
Gezinnen in beeld 5

Ondersteuning 6

Resultaten 7

Doorontwikkeling 7

Werkwijze en proces 8
Organisatie 8
Communicatie 8
Leren 9

Doorkijk 10

Inleiding

Sinds we op 4 april 2022 zijn gestart, publiceren we iedere twee maanden een voortgangsrapportage om onze cijfers, resultaten, bevindingen en ontwikkelingen te delen. Deze rapportage gaat over de maanden september en oktober 2023.

Naast de voortgangsrapportage, publiceren we ook leerrapportages. Dit zijn rapporten waarin we minder ingaan op de cijfers en meer op de inhoud van ons werk; wat komen ouders en wij in de praktijk tegen en wat zijn onze bevindingen? Ons tweede, en meest recente leerrapportage, is in april 2023 gepubliceerd en staat in het teken van onze geleerde lessen na één jaar Het Ondersteuningsteam. Je vindt het leerrapport op onze website onder het kopje ‘Feiten’, of door op deze link te klikken.

In deze voortgangsrapportage lees je hoeveel mensen zich tot en met oktober 2023 bij ons hebben aangemeld en via welke route dat is geweest. Daarnaast delen we cijfers over de uit huis- en thuisplaatsingen, wat de wensen van ouders én kinderen zijn en in hoeverre het ons tot nu toe gelukt is om daaraan te werken.

We zijn continu in ontwikkeling om ouders en kinderen zo goed als mogelijk te blijven ondersteunen. Wat we daar in september en oktober voor hebben gedaan en de komende maanden nog voor gaan doen, vind je ook in deze rapportage.

Benieuwd naar eerdere rapportages? Deze vind je op de website www.hetondersteuningsteam.nl op de pagina ‘Feiten’. Ook zijn we te volgen via onze LinkedIn-pagina en op Twitter via @OT_Uithuisplaatsing.

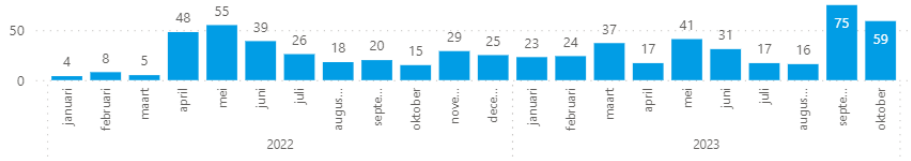
Cijfers en observaties

Aanmeldingen

In totaal hebben t/m eind oktober 632 mensen zich bij ons aangemeld.

- 325 ouders en kinderen worden ondersteund. Dit zijn 312 lopende en 13 heropende trajecten.
- 69 trajecten zijn *nog niet gestart*
  Voordat het ondersteuningstraject start, onderzoeken we of de aangemelde persoon tot onze doelgroep behoort: gedupeerde van de toeslagenaffaire én te maken (gehad) met uithuisplaatsing(en) van kinderen. Deze fase kan een dag tot enkele weken duren. Deze aanmeldingen scharen we onder de categorie 'nog niet gestarte' trajecten.
- 114 trajecten zijn *nooit gestart*
  Het kan zijn dat een ondersteuningstraject nooit start omdat we bijvoorbeeld niet meer in contact komen met een ouder of kind, of omdat de aangemelde persoon niet tot onze doelgroep behoort.
- 124 ondersteuningstrajecten zijn *volledig doorlopen en afgesloten*

Aanmeldingen per maand[1]

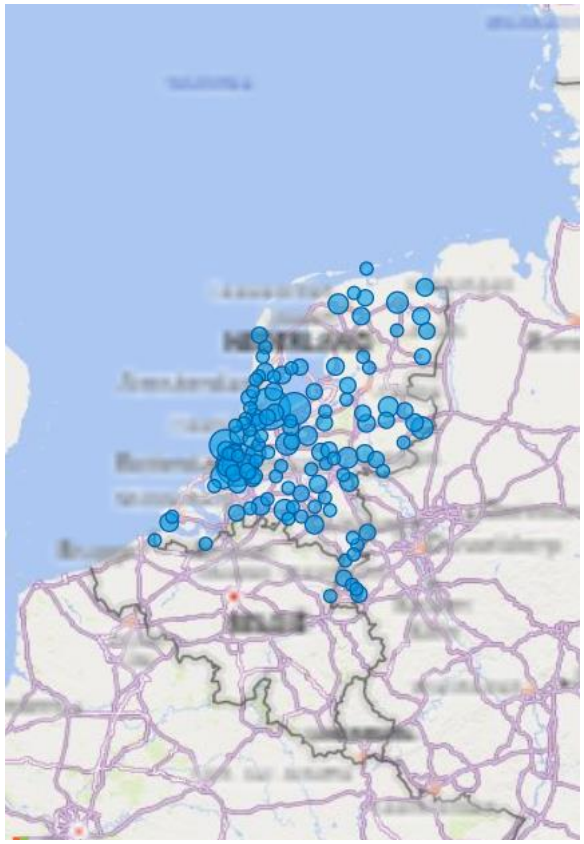

Om de gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire – die te maken hebben (gehad) met uithuisplaatsing(en) van hun kind(eren) vanuit een jeugdbeschermingsmaatregel – te bereiken en hen een gericht ondersteuningsaanbod vanuit het ministerie van JenV te bieden, hebben deze ouders een ondersteuningsbrief ontvangen. In de brief zijn ze geïnformeerd over het bestaan van Het Ondersteuningsteam, ons werk en wat wij voor hen kunnen betekenen. De brief is in twee batches verstuurd: de eerste groep ouders heeft de brief op 19 september ontvangen, de tweede groep op 13 en 20 november.

Sinds de verzending van de brief zien we een relatief grote toename in het aantal aanmeldingen (zoals te zien in de afbeelding links). Tussen 19 september (verzending batch 1) en 31 oktober zijn er in totaal 122 nieuwe aanmeldingen binnengekomen. 74 van deze aanmeldingen, hebben zich aangemeld naar aanleiding van de ondersteuningsbrief.

[1] De cijfers van voorgaande maanden kunnen enigszins verschillen met eerdere gepubliceerde voortgangsrapportages. Dit komt doordat aanmeldingen die aan het einde van de maand binnenkomen, de volgende maand in onze monitor verwerkt worden.

De afbeelding hieronder geeft aan waar de 632 mensen die zich hebben aangemeld vandaan komen. Mensen die zich vanuit het buitenland hebben aangemeld (24) zijn niet opgenomen in deze afbeelding.

Reactietijd na aanmelding

Bij 76% van de mensen die zich hebben aangemeld, is er binnen twee dagen telefonisch contact geweest. Bij 62% is er binnen een week een welkomstgesprek ingepland. Deze relatief korte reactietermijnen worden als positief ervaren.

Kenmerken aanmelders

Moeders vormen de grote meerderheid van de mensen die we ondersteunen. In een kleiner aantal gevallen ondersteunen we vaders, beide ouders of een kind. De afbeelding hieronder laat zien wie er ondersteund wordt.

Wie wordt er ondersteund?[2]

Het merendeel van de mensen meldt zich rechtstreeks bij ons aan (478). Een constant aantal meldingen komt binnen via een professional (117). Mensen die zich aanmelden weten ons te vinden via bijvoorbeeld gemeenten, UHT Belastingdienst, ministerie van Justitie en Veiligheid, belangengroepen, Openbaar Ministerie, GGZ of gecertificeerde instellingen.

[2] De categorie ‘Nog niet in beeld’ betreft trajecten met de status ‘Nog niet gestart’.

Gezinnen in beeld

Kinderen

In totaal zijn er 968 kinderen betrokken bij de gezinnen die wij ondersteunen. Hiervan zijn er 543 uithuisgeplaatst: 336 zijn op dit moment uithuisgeplaatst, 207 zijn uithuisgeplaatst geweest.

Uithuisplaatsingen

Van de 543 uithuisgeplaatste kinderen, weten we van 501 of er sprake is van wel of geen jeugdbeschermingsmaatregel, zie de volgende tabel.

Met jeugdbeschermingsmaatregel	373
Zonder jeugdbeschermingsmaatregel	99
Zowel met als zonder jeugdbeschermingsmaatregel	29
Totaal	**501**

Het merendeel (148) van deze kinderen verblijft op dit moment in een pleeggezin (niet zijnde het netwerk), in het netwerk (bij familie of vrienden (129), of bij de andere ouder (102).

Reden uithuisplaatsing

Onderstaande categorieën worden door de procesbegeleiders en ouders geïdentificeerd als de meest voorkomende redenen voor uithuisplaatsing:

- Financiële problematiek
- Onveilige thuissituatie, huiselijk geweld
- Gebrek aan huisvesting
- Middelengebruik en verslaving
- Onvermogen om voor de kinderen te zorgen
- Acties van de partners
- Complexe (echt)scheiding
- Mogelijk strafbare feiten
- (Mentale) gezondheidsklachten

In meerdere situaties wordt er aangegeven dat er sprake is van meerdere redenen ofwel (complexe) multi-problematiek.

Betrokken Jeugdzorgregio's

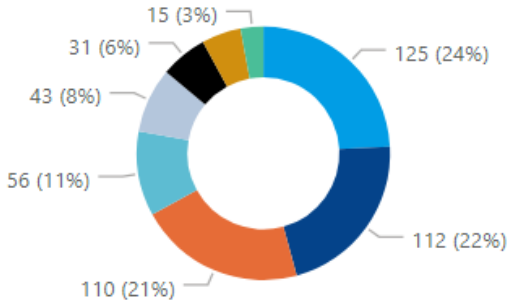
Op dit moment zijn GI's van 39 jeugdzorgregio's bij de gezinnen betrokken. Bij een aantal gezinnen zijn er GI's uit verschillende regio's betrokken. De regio's die het vaakst voorkomen zijn:

- Amsterdam-Amstelland (51 gezinnen)
- Rijnmond (46 gezinnen)
- Flevoland (31 gezinnen)
- Haaglanden (24 gezinnen)
- Zuid-Holland Zuid (21 gezinnen)

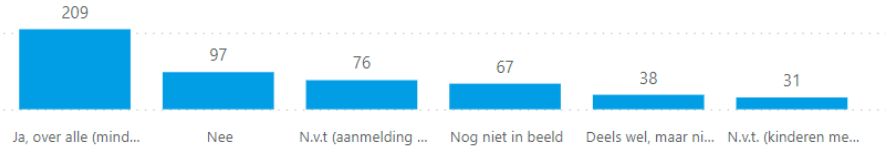
Gezinssamenstelling en gezag

De gezinssamenstelling van de mensen die in begeleiding zijn (of waren), is voornamelijk éénoudergezinnen. Er is weinig sprake van intacte gezinnen. Er zijn meer ouders die gezag over alle kinderen hebben (198) dan ouders die geen gezag hebben (96). Er zijn ook meer gezinnen waarbij het gezag bij één ouder ligt (142), dan gezinnen waarbij beide ouders gezag hebben (105). Zie de afbeeldingen links op de volgende pagina voor details.

Gezinssamenstelling[3]

Heeft/hebben de ouder(s) gezag?[4]

Ondersteuning

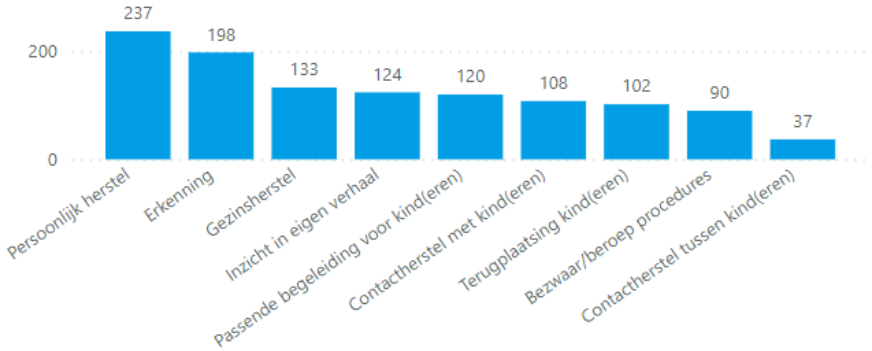
Over het algemeen hebben we goed in beeld welke ondersteunings-behoeften en vragen er zijn, welke ondersteuning wordt ingezet en welke resultaten we bereiken.

Gewenste gezinssituatie en ondersteuningsverzoek

Van de mensen die wij begeleiden, waarvan de gewenste gezinssituatie bekend is, is er in de meeste gevallen de wens voor contactherstel met kind(eren), overig herstel van betrokken gezinsleden en het terugdraaien van de uithuisplaatsing.

Mensen hebben daarnaast ook specifieke ondersteuningsvragen. Van de vragen die nu bekend zijn, vragen ze de procesbegeleiders in de meeste gevallen te helpen met persoonlijk herstel, erkenning en gezinsherstel.

Ondersteuningsverzoeken bij aanmelding

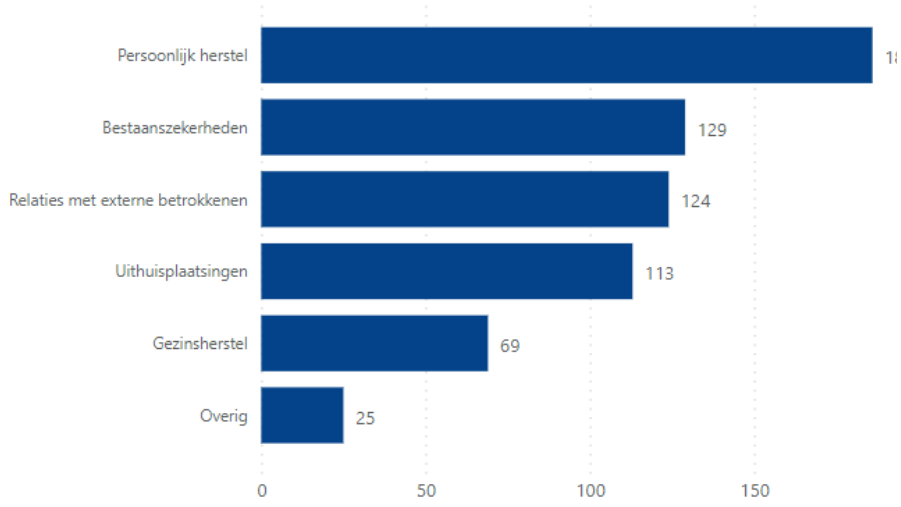

Welke ondersteuning bieden we?

De afbeelding links op de volgende pagina, laat zien welke ondersteuning procesbegeleiders bieden. Voor de leesbaarheid hebben we de verschillende antwoordmogelijkheden geclusterd in thema's.[5] De aantallen in de afbeelding refereren aan het aantal gezinnen waarin minimaal één ondersteuningsvorm binnen een categorie is ingezet (dit kunnen er ook meer zijn).

[3] De categorie 'Nog niet in beeld' betreft met name trajecten met de status 'Nog niet gestart' of trajecten met de status 'Lopend' die zich in de beginfase bevinden.
[4] De categorie 'Nog niet in beeld' betreft trajecten met de status 'Nog niet gestart'. De categorie 'N.v.t.' betreft ondersteuningstrajecten van (meerjarige) kinderen. Dit zijn kinderen van ouders die gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire en uithuisgeplaatst zijn (in het verleden).
[5] De vragen die onder elk thema vallen zijn terug te vinden in het voortgangsrapport van november 2022.

Welke ondersteuning wordt/is geboden?

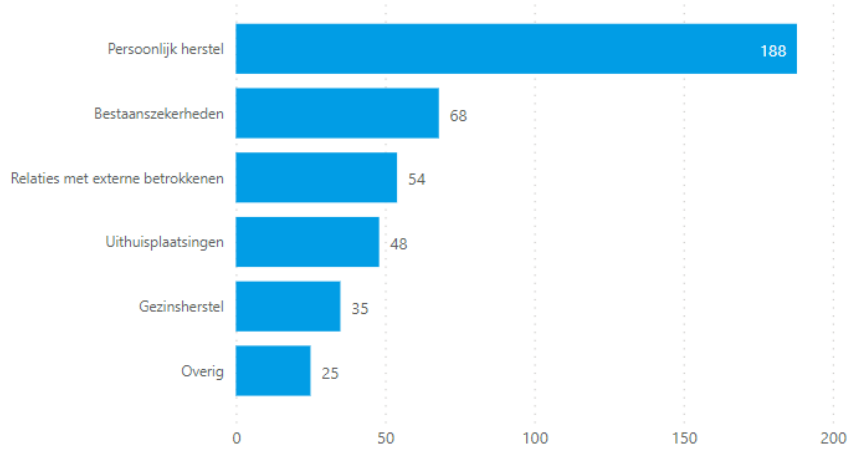
We zien dat het vaakst ondersteuning wordt geboden op persoonlijk herstel. Dit sluit aan op de vaakst benoemde ondersteuningsbehoeften. Daarnaast wordt ongeveer even vaak ondersteuning geboden rondom bestaanszekerheden, op de relaties met externe betrokkenen en de uithuisplaatsingen.

De verklarende analyse (VA) is bij 6 gezinnen afgerond. Bij 18 gezinnen wordt de VA op dit moment uitgevoerd.

Resultaten

De aantallen in de afbeelding hieronder refereren naar het aantal gezinnen waarin minimaal één resultaat binnen een categorie bereikt is (dit kunnen er ook meerdere zijn).[6]

Welke resultaten zijn bereikt?

De vaakst voorkomende resultaten rondom uithuisplaatsingen en gezinsherstel zijn:

Uithuisplaatsingen

- Bezoekregeling verbeterd (30)
- Bezoekregeling tot stand gebracht (11)
- Gezag terug/behouden (8)
- Voorkomen uithuisplaatsing (7)

[6] De resultaten die onder elke categorie vallen zijn terug te vinden in het voortgangsrapport van november 2022.

- Terugplaatsing kinderen na een uithuisplaatsing (23 kinderen bij 16 gezinnen)

Gezinsherstel

- Contactherstel met kind(eren) (25)
- Contactherstel tussen kinderen (14)
- Relatie met familieleden hersteld (7)

In de afbeelding rechts op de vorige pagina, zien we dat de vaakst bereikte resultaten te maken hebben met persoonlijk herstel. Dit sluit aan bij de vaakst benoemde behoeften (zie rechter afbeelding op pagina 6) en bij de ondersteuning die wordt geboden (zie linker afbeelding op pagina 7). Dit is belangrijk omdat persoonlijk herstel, samen met het op orde brengen van bestaanszekerheden, voorwaardelijk is voor het bereiken van resultaten rondom de uithuisplaatsingen en gezinsherstel.

Doorontwikkeling

Werkwijze en proces

- Om de gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire – die te maken hebben (gehad) met uithuisplaatsing(en) van hun kind(eren) vanuit een jeugdbeschermingsmaatregel – te bereiken en hen een gericht ondersteuningsaanbod vanuit het ministerie van JenV te bieden, hebben deze ouders een ondersteuningsbrief ontvangen. De brief is in twee batches verstuurd: de eerste groep ouders heeft de brief op 19 september ontvangen, de tweede groep op 13 en 20 november. In de brief zijn de ouders onder andere geïnformeerd over het bestaan van Het Ondersteuningsteam, ons werk en wat wij voor hen kunnen betekenen.
- Om zo goed mogelijk bereikbaar te zijn voor ouders en kinderen, is Het Ondersteuningsteam ook telefonisch te bereiken (naast mail). Op werkdagen van 10:00 uur tot 20:00 uur, kunnen ouders en kinderen ons gratis bellen.
  In de eerste twee weken – na verzending van ondersteuningsbrieven (zie hierboven) – werkt het Belteam gezamenlijk op locatie en is het team uitgebreid met meer procesbegeleiders die gereed staan om de telefoon aan te nemen. Met als doel, voorkomen dat ouders en kinderen in de wacht worden gezet en zo snel mogelijk geholpen worden.
  Om de procesbegeleiders die dienst doen in het Belteam, zo goed mogelijk voor te bereiden op de telefoontjes, zijn verschillende (interne) communicatieproducten- en activiteiten georganiseerd. Denk aan de organisatie van Belteam-trainingen, het opstellen van een Belscript, een Checklist Beldienst (starten en afsluiten), een Q&A en een Belteam Werkwijze.

Organisatie

- In oktober zijn 9 nieuwe procesbegeleiders geworven en getraind in de werkwijze- en processen van het OT. Hierna worden zij gekoppeld aan ouders die zich aanmelden. Het Ondersteuningsteam bestaat nu uit 60 procesbegeleiders.

Communicatie

- Onze procesbegeleiders praten elke dag met gedupeerde ouders. Om in heldere taal te vertellen wat we doen en wat we voor hen kunnen betekenen, hebben we de procesbegeleiders gevraagd om voor de camera te vertellen over hun werk. En niet alleen in het Nederlands, ook in het Berbers, Arabisch en Engels: dit is wie we zijn, dit is wat we doen. Bekijk hier alle filmpjes.
- De website van Het Ondersteuningsteam is uitgebreid met een pagina waarin een overzicht staat van beschikbare hulp rondom juridische- en geldzaken, lotgenotencontact, stress en

gezondheid. Verder wordt de website doorlopend geoptimaliseerd.
- Op de social media-kanalen zetten we zoveel mogelijk in op naamsbekendheid, bereikbaarheid (ons telefoonnummer, voornamelijk op Facebook) en de geleerde lessen en boodschappen voor zorg- en jeugdprofessionals. Op LinkedIn is de stijging in het aantal volgers het grootst (880 volgers).

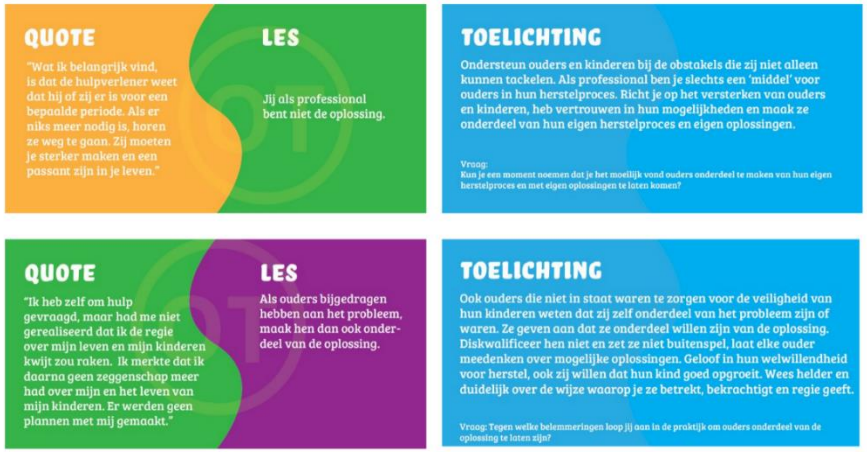
Leren

- Van juli tot en met eind september hebben we een enquête gehouden. Om te weten hoe ouders onze ondersteuning beleven; om te evalueren, te leren en waar nodig, te verbeteren. De resultaten van de enquête zijn gebundeld in het Enquêterapport (gepubliceerd in oktober).
- Het Ondersteuningsteam heeft meegewerkt aan de podcast 'Jeugdzorg, wat bedoel je?' (aflevering 13). José Vianen en Nicoline den Ouden (van het OT), gaan in gesprek met Mariska van der Steege, Adri van Montfoort en Rene Peters. José en Nicoline vertellen wat het OT doet en kán, maar ook – vanuit de ervaring van het OT – hoe verwoestend het is als je enorm beschadigd bent door een overheid die jou had moeten beschermen. En wat we nu moeten doen om ervoor te zorgen dat de hulpverlening niet opnieuw verstrikt raakt. Terugluisteren kan hier.

- José Vianen en Sonja Hopmans van Het Ondersteuningsteam hebben ervaringen van Het OT gedeeld bij de Meetup van het programma Toekomstscenario, met de projectleiders van de elf proeftuinen. De Meetup stond in het teken van het bouwen, begeleiden en behouden van teams in de proeftuinen. Vanuit de ervaringen en geleerde lessen van het OT ging men in gesprek over teamcultuur, teamleren en kernwaarden.
- Het Ondersteuningsteam is (structureel) aangesloten bij de Meedenkgroep 'Vakmanschap' van het programma Toekomstscenario. De Meedenkgroep is een 'inspiratiedocument' aan het opstellen met betrekking tot een andere wijze van werken, de benodigde houding en het gedrag van professionals. voor het werken conform het programma Toekomstscenario.
- Het Ondersteuningsteam evalueerde samen met Molendrift, GI's en het ministerie de ingezette Gedeelde Verklarende Analyses (GVA's). Het doel is het evalueren van de inzet, het proces en de resultaten van de GVA's, om verbetervoorstellen te doen en afspraken te maken zodat de meerwaarde ervan voor ouders en kinderen wordt vergroot. De evaluaties worden op basis van praktijkervaringen gedaan, de focus ligt op 'hoe we het doen' en welke afspraken hieraan ondersteunend zijn. Het is een gezamenlijk proces en er is niet één oplossing.
- Er heeft een evaluatie plaatsgevonden naar aanleiding van de knelpunten die het OT ondervond en signaleerde in de samenwerking met de GI's en RvdK. Dit is in februari van dit jaar in het Directeurenoverleg besproken.
  De evaluatie is onder begeleiding van een externe gespreksleider gehouden, waarbij praktijkervaringen en inzichten gedeeld zijn. Duidelijker is geworden wat werkt en wat de dilemma's zijn. Dit wordt besproken met een aantal bestuurders, waarbij afspraken voor verbetering worden gemaakt.

- Mensgericht werken maakt in de werkwijze van Het Ondersteuningsteam een groot verschil voor ouders en kinderen. Om jeugdzorgprofessionals hierin te inspireren, maakten we een verhalenbundel: *'Zien is iets anders dan kijken': 5 ervaringen van professionals en ouders over contact maken, verbinden en gelijkwaardig samenwerken in de jeugdzorg.* Bekijk hier de bladerbare versie.
- Het Ondersteuningsteam heeft presentaties gegeven aan sociale wijkteams in Leiden en Rotterdam: over wat wij doen, onze werkwijze, met ruimte voor een open gesprek en vragen (onder andere over de samenwerking in de ondersteuning aan ouders en kinderen).
- Tijdens de posterpresentatie op de Dag Van de Jeugdprofessional (op 22 september) – georganiseerd door BPSW en SKJ – ging het OT in gesprek met professionals over de lessen van het OT. Met behulp van mooi vormgegeven quotes van ouders op grote puzzelstukken, ontstonden mooie gesprekken en inzichten. Het leerrapport en de eerste versie van de verhalenbundel werden enthousiast in ontvangst genomen.

- Jolanda Ter Avest (advocaat en tevens lid van onze expertpool), heeft in oktober, aan de procesbegeleiders van het OT, een interactieve webinar gegeven over aansluiten bij de jeugdbescherming binnen de kaders van de jeugdwet. Procesbegeleiders kregen meer inzicht in hoe je vanuit de juiste taal en met kennis van zaken over relevante thema's, beweging kunt creëren samen met de jeugdbescherming en zo, bijdraagt aan gezinsherstel.
- Het OT heeft het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) benaderd en gevraagd onderzoek te doen naar de impact van de gezagsbeëindigende maatregel op gezinnen. Het NJi doet een eerste verkenning. Uit literatuur is namelijk gebleken dat er weinig bekend is over kinderen en gezinnen in Nederland met een voogdijmaatregel na gezagsbeëindigende maatregel en over het effect en de impact van deze maatregel op het leven van kinderen en hun gezinnen. Voor deze verkenning zal het NJi ook een ouder en haar kind en een meerderjarig jongere interviewen, die in begeleiding zijn bij het OT.

Doorkijk

- Met de verzending van de ondersteuningsbrief in september en november (zie 'Werkwijze en proces'), verwachten we in december en januari een piek te bereiken in het aantal lopende ondersteuningstrajecten.